

Intence aktu (myšlení) a jeho tápavost

Každý akt (každá akce) je jednak děním (pochopitelně nikoli samostatným dějícím se celkem, ale je výkonem subjektu-události, který je tudíž subjektem oné akce), ale je děním, jehož cílem není sebeuskutečnění, ale sebezpřekročení. Musíme tedy rozlišovat směřování samotného událostního dění, které vykonává a tím uskutečňuje samo sebe, od směřování z tohoto dění se jakoby oddělujícího výkonu akce, která cílí k něčemu jinému, dalšímu, přičemž toto další nemusí být předem plně rozpoznáno ani rozvrženo, ale může jakoby tápat. V tom smyslu každá akce je původně nebo - později - aspoň zčásti tápavá, je to „akce nazdařbůh“ (jak o tom kdysi psal Jennings, „at random“, německy „aufs Geratewohl“). Kdyby ovšem všechny akce musely vždycky a ve všem znovu a znovu tápat, ztratila by právě ta zdánlivě pouhá tápavost veškerý smysl. Ze zkušenosti však dobře víme, že smysl tápavosti je nějak se vztáhnout k něčemu „jinému“, odlišnému, cizímu, dosud neznámému, a nějak to zaznamenat, zapamatovat si to, a také toho napříště využít. Využít k čemu? Když ještě tápavá akce nedosáhla svého neurčitého resp. předem neurčeného cíle, nemůže být nikterak „míněno“ ani „rozvržováno“ nic, co by takový „cíl“ jakkoli, byť sebe nedokonaleji, mohlo sledovat. Jakýsi náznak směřování tu nepochybně nacházíme, ale je to zamíření do neurčita (to je právě velký rozdíl od toho sebeuskutečňování události jako celku). Proto musíme náležitě rozlišovat mezi pouhým „směřováním“, vyznačujícím se více nebo méně určitou tendencí, trendem či spádem na jedné straně, a směřováním, které v sobě má neoddelitelnou a neodmyslitelnou složku tápavosti a tedy „nahodilosti“, na straně druhé. Když tedy budeme mluvit o „intenci“, budeme mít vždycky na mysli tuto obvykle přehlíženou a zanedbávanou „složku“ tápavosti, bez které se nikdy nemůžeme obejít, budeme-li chtít co nejlépe pochopit onu „intencionalitu“, kterou jsme si uvykli připisovat pouze vědomí a zejména myšlení.

(Písek, 080801-1.)